

РЕКОМЕНДАЦІЇ
ВІД УЧАСНИКІВ СЕМІНАРУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
ЄС-УКРАЇНА З ПРАВ ЛЮДИНИ
21.03.2017, Брюссель

Блок 1: Порушення прав людини в результаті збройної агресії Росії

Європейському Союзу:

1. Започаткувати міжнародний формат переговорів щодо деокупації Криму за участі Європейського Союзу, який має бути заснований на нормах міжнародного гуманітарного права, міжнародних стандартах прав людини та принципах міжнародного права.
2. Призначити спеціального представника Європейського Союзу з питань окупованого Криму та непідконтрольної українському уряду частини Донецької та Луганської областей. Коло повноважень і обов'язків представника має включати здійснення постійного контролю за ситуацією із порушенням прав людини на українських територіях, які знаходяться під ефективним загальним контролем Російської Федерації, та періодичне публічне звітування Раді Європейського Союзу та Європарламенту про стан справ.
3. Запровадити періодичні слухання в Європейському парламенті щодо ситуації із порушеннями прав людини, а також щодо воєнних злочинів та злочинів проти людяності, які вчиняються в окупованому Криму та частині Донецької і Луганської областей, що знаходяться під ефективним загальним контролем Російської Федерації.
4. Вимагати від Російської Федерації безперешкодного доступу до окупованого Криму та до територій частини Донецької та Луганської областей, що знаходяться під ефективним загальним контролем Російської Федерації, для міжнародних міжурядових організацій, зокрема, моніторингової місії ООН з прав людини, місії ОБСЄ щодо оцінювання ситуації з дотриманням прав людини у Криму, Комісара Ради Європи з прав людини, інших конвенційних та інституційних механізмів Ради Європи тощо, а також для міжнародних гуманітарних організацій, зокрема, Міжнародного комітету Червоного хреста.
5. Вимагати від Російської Федерації, яка здійснює ефективний контроль над частиною Донецької та Луганської областей, використати свій вплив для виконання пункту Мінських домовленостей щодо звільнення та обміну осіб, свобода яких обмежена у зв'язку з безпосередньою участю у збройному конфлікті, та цивільних заручників, а до цього часу не порушувати їх прав та свобод і гуманного поводження, надавати медичну допомогу, і контакти з рідними, сприяння у розшуку зниклих безвісти тощо.
6. Дотримуватись чіткої позиції у вирішенні міжнародного збройного конфлікту, що є обов'язковою умовою для проведення виборів на непідконтрольній українському уряду частині Донецької та Луганської областей і забезпечення

прав та свобод людини із дотриманням відповідних стандартів ОБСЄ та повернення ефективного контролю України над усім периметром державного кордону.

7. Забезпечити у вирішенні міжнародного збройного конфлікту неухильне дотримання принципу невідворотності кримінальної відповідальності за тяжкі та особливо тяжкі злочини проти життя та здоров'я людини, які були вчинені в ході збройного конфлікту, включно із воєнними злочинами та злочинами проти людяності.
8. Гарантувати, що боротьба з безкарністю та відповідальність за скоєння воєнних злочинів, злочинів проти людства і інших міжнародних злочинів стане одним з основних пріоритетів порядку денного ЄС в Україні.
9. Забезпечити ратифікацію Римського Статуту МКС якомога швидше, і надати для цього всю відповідну технічну допомогу Україні, заохочувати Україну продовжувати співпрацю з Міжнародним кримінальним судом, зокрема з прокуратурою Міжнародного кримінального суду на етапі попереднього слідства.
10. Започаткувати паралельний Мінському процесу формат за участю Європейського Союзу для вирішення гуманітарних питань, які виникають в ході збройного конфлікту із залученням до переговорного процесу міжнародних та українських неурядових організацій.
11. Вимагати від Російської Федерації припинення політики зміни демографічного складу населення окупованого Криму шляхом переміщення на територію півострова власного населення з території Російської Федерації.
12. Вимагати від Російської Федерації припинення політичних переслідувань та негайного звільнення громадян України, ув'язнених за політичними мотивами в Росії та окупованому Криму, а до цього часу вимагати дотримання їх прав та свобод, зокрема, свободи від катування, право на ефективний засіб правового захисту, право на справедливий суд тощо.
13. Започаткувати постійний моніторинг судових процесів над жертвами політичних переслідувань у Російській Федерації та окупованому Криму, а також продовжувати практику участі дипломатів держав-членів Європейського Союзу в судових засіданнях, що відбуватимуться на території Російської Федерації.
14. Організувати місії із залученням незалежних медиків до громадян України, які утримуються за політичними мотивами в Російській Федерації та окупованому Криму для контролю за умовами тримання та станом здоров'я.
15. Створити фонд оперативної допомоги жертвам політичних переслідувань в окупованому Криму та членам їх родин.
16. Запровадити додаткові секторальні санкції проти Російської Федерації за масові

порушення прав людини в окупованому Криму.

17. Створити оперативну робочу групу для оновлення переліку осіб у «списку Магнітського», причетних до грубих порушень прав людини та переслідування за політичними мотивами громадян України в окупованому Криму і на території Російської Федерації, та запровадити проти них адресні санкції.
18. Вимагати від Російської Федерації припинити політику мілітаризації окупованого Криму, вивести свої війська з півострову, а також припинити будівництво мосту через Керченську протоку.
19. Застосувати адресні санкції проти юридичних осіб Російської Федерації, які беруть участь у мілітаризації окупованого Криму, наданні організаційної та матеріально-технічної підтримки парамілітарним формуванням в Криму, будівництві та матеріально-технічному забезпеченні мосту через Керченську протоку, а також тих юридичних осіб Російської Федерації, які підтримують економічні зв'язки із незаконно захопленими українськими підприємствами на територіях, що знаходяться під ефективним загальним контролем Російської Федерації.
20. Запровадити механізм постійного контролю за дотриманням режиму санкцій Європейського Союзу проти Російської Федерації, адресних санкцій проти фізичних та юридичних осіб Російської Федерації, та своєчасно оновлювати санкційні списки для подолання прогалин, які виникають.
21. Запровадити постійну заборону для в'їзду до Європейського Союзу осіб, які займають керівні та виборні пости в окупованому Криму та частині Донецької і Луганської областей, що знаходяться під ефективним загальним контролем Російської Федерації.
22. Розробити механізм інституційної співпраці між Європарламентом, Євронестом, іншими структурами Європейського Союзу із Меджлісом кримськотатарського народу.

Владі України:

1. Привести Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України у відповідність до положень міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права.
2. Невідкладно ратифікувати Римський статут Міжнародного кримінального суду згідно плану імплементації угоди про асоціацію України з ЄС.
3. Забезпечити ефективне і незалежне розслідування і притягнення до відповідальності причетних осіб до випадків всіх серйозних порушень прав людини і міжнародних злочинів в окупованому Криму та в зоні проведення АТО, а також забезпечити справедливий судовий розгляд та притягнення винних до відповідальності незалежно від сторони, яка їх вчинила, та забезпечити доступ до

правосуддя для всіх жертв.

4. Запобігти можливості утримання осіб під вартою у неофіційних та непередбачених законом місцях утримання під вартою і провести ефективне розслідування фактів незаконного затримання, повідомлених міжнародними правозахисними організаціями.
5. Ухвалити комплексні державні стратегії щодо окупованого Криму та щодо частин Донецької і Луганської областей, що знаходяться під ефективним контролем Російської Федерації, щодо забезпечення освітніх, медичних, юридичних та інших послуг для людей, які проживають на цих територіях, включно із працевлаштуванням на територіях, підконтрольних українській владі, задля полегшення майбутньої реінтеграції.
6. Створити спеціальну міжвідомчу групу для системного збору та фіксації доказів порушень прав людини та міжнародних злочинів, які вчиняються на території окупованого Криму та в зоні проведення АТО, за участі Міністерства оборони, Генеральної прокуратури, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства юстиції, Міністерства закордонних справ та інших державних органів, неурядових організацій, які займаються документуванням таких порушень.
7. Прийняти державну програму, яка б включала правову та інші підтримку жертв порушень прав людини в окупованому Криму, зокрема, переслідуваних за політичними мотивами громадян України, громадян, які знаходяться в місцях позбавлення волі тощо, а також їх родин.
8. Спростити порядок в'їзду іноземних громадян на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї та передбачити спрощений порядок в'їзду на територію окупованого Криму для іноземних журналістів, правозахисників та адвокатів.
9. Усунути дискримінаційні положення законодавства, які непропорційно обмежують права вимушених переселенців та жителів окупованого Криму та частини Донецької і Луганської областей, що знаходяться під ефективним контролем Російської Федерації, зокрема, постанови Кабінету Міністрів України №1035 від 16.12.2015р., №509 від 01.10.2014 р. та інші, а також передбачити механізм для забезпечення виборчих прав вимушених переселенців.

Блок 2: Судова реформа в Україні

Владі України:

1. Забезпечити надалі прозорий процес створення нового Верховного Суду із конкурсним добором нових суддів та запровадити належні інституційні, процесуальні гарантії незалежності та неупередженості їх роботи.
2. Започаткувати кадрове оновлення та реалізувати кваліфікаційне оцінювання усіх суддів, провести прозорий конкурс на вакантні суддівські посади із дотриманням європейських стандартів гарантій незалежності суддів.

3. Врахувати проблеми забезпечення правосуддя у справах, що стосуються корупційних дій високопосадовців та міжнародних злочинів, вчинених під час збройного конфлікту з точки зору належного добору суддів для розгляду цих справ, особливих заходів безпеки, належних гарантій неупередженості та підвищених вимог до прозорості; адресувати запити до країни Європейського Союзу з метою залучення іноземних представників до процедур добору суддів та створити для цього належні законодавчі та інституційні умови.
4. Покращити доступ до суду та ефективність судочинства через запровадження електронного правосуддя.
5. Надати можливість розгляду справ повноцінним судом присяжних та розширити категорії справ, підсудних суду присяжних.
6. Розширити можливості доступу до правосуддя, яке б враховувало потреби вразливих верств населення, та встановити такі розміри судового збору, які б не були нездоланною перешкодою для доступу до суду,
7. Ініціювати створення гібридного механізму із залучення іноземних суддів, прокурорів, детективів для забезпечення правосуддя у питаннях, що стосуються воєнних злочинів та злочинів проти людяності та допустити у справах про міжнародні злочини залучення міжнародних присяжних.
8. Поліпшити антидискримінаційне законодавство, додати заборону дискримінації на основі СОГІ (сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності).

Європейському Союзу:

1. Підтримувати рекомендації громадянського суспільства та залучати громадянське суспільство для оцінки ефективності судової реформи в контексті виконання Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
2. Формуючи пакети підтримки реформи правосуддя в Україні, змістити фокус з експертизи законодавства та фізичної присутності експертів країн Європейського Союзу на імплементаційну роль у тих сферах, де відкриваються можливості, або існує нагальна необхідність змін за відсутності внутрішньої інституційної спроможності. Зокрема, але не обмежуючись цим переліком:
 - 1) при реалізації спеціалізованої моделі здійснення правосуддя у справах про корупційні дії, вчинені високопосадовцями, - залучення іноземних фахівців з досвідом у формуванні судової системи;
 - 2) при реалізації моделі правосуддя перехідного періоду - залучення іноземних представників, зокрема з країн Європейського Союзу, як міжнародних присяжних, прокурорів та детективів;
 - 3) для формування належної практики дотримання професійних стандартів - запросити до складу кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів досвідчених працівників прокуратур країн ЄС.
3. Продовжувати тісну співпрацю з українською владою і громадянським суспільством над втіленням інших реформ у сфері юстиції, щоб забезпечити цілісний характер демократичної зміни.